

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

Financial Action Task Force
on Money Laundering
Groupe d'action financière
sur le blanchiment de capitaux

Międzynarodowe Standardy Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu oraz Proliferacji Rekomendacje FATF

©Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. Przetłumaczył: Radosław Obczyński (Departament Inspekcji Bankowych i Instytucji Płatniczych, Wydział Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy)

Rozpowszechnianie, kopiowanie, utrwalanie, publiczne wykorzystywanie całości lub części - dozwolone jedynie w celach niekomercyjnych, nieodpłatnie, za zgodą UKNF, pod warunkiem podania informacji o pochodzeniu tłumaczenia. W przypadku rozbieżności pomiędzy tłumaczeniem a tekstem oryginalnym pierwszeństwo ma wersja oryginalna w języku angielskim bądź francuskim.

Rekomendacje FATF

Numer	Stary Numer	
A – Regulacje i koordynacja w zakresie AML/CFT¹		
1	-	Ocena ryzyka oraz stosowanie podejścia opartego o analizę ryzyka *
2	R.31	Współpraca i koordynacja krajowa
B – Pranie Pieniędzy i Konfiskata		
3	R.1 & R.2	Przestępstwo prania pieniędzy *
4	R.3	Środki tymczasowe i konfiskata *
C – Finansowanie Terroryzmu oraz Finansowanie Proliferacji		
5	SRII	Przestępstwo finansowania terroryzmu *
6	SRIII	Sankcje finansowe związane z terroryzmem oraz finansowaniem terroryzmu *
7		Sankcje finansowe związane z proliferacją *
8	SRVIII	Organizacje Non-profit *
D – Środki prewencyjne		
9	R.4	Przepisy traktujące o tajemnicy w instytucjach finansowych
		<i>Badanie klienta i przechowywanie dokumentacji</i>
10	R.5	Badanie klienta *
11	R.10	Przechowywanie dokumentacji
		<i>Dodatkowe środki związane z określonymi klientami i aktywnościami</i>
12	R.6	Osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne *
13	R.7 & R.18	Bankowość korespondencyjna *
14	SRVI	Usługi przekazywanie pieniędzy bądź środków *
15	R.8	Nowe technologie
16	SRVII	Przekazy pieniężne *
		<i>Delegowanie uprawnień, nadzór oraz grupy finansowe</i>
17	R.9	Delegowanie uprawnień stronom trzecim *
18	R.15 & R.22	Kontrola wewnętrzna oraz zagraniczne oddziały i podmioty zależne *
19	R.21	Kraje podwyższonego ryzyka *
		<i>Raportowanie transakcji podejrzanych</i>
20	R.13 & SRIV	Raportowanie transakcji podejrzanych *
21	R.14	Ujawnianie informacji i poufność
		<i>Wskazane podmioty i zawody świadczące usługi niefinansowe (DNFBP)</i>
22	R.12	DNFBP: Badanie klienta*
23	R.16	DNFBP: Pozostałe środki *
E – Osoby prawne oraz podmioty nieposiadające osobowości prawnej – transparentność oraz beneficjent rzeczywisty		
24	R.33	Transparentność oraz beneficjent rzeczywisty osoby prawnej *
25	R.34	Transparentność oraz beneficjent rzeczywisty podmiotu nie posiadającego osobowości prawnej *
F – Kompetencje i odpowiedzialność właściwych organów oraz pozostałe środki instytucjonalne		
		<i>Regulacja i nadzór</i>
26	R.23	Regulacja i nadzór nad instytucjami finansowymi *
27	R.29	Kompetencje nadzorców
28	R.24	Regulacja i nadzór nad DNFBP *
		<i>Organy wykonawcze i operacyjne</i>
29	R.26	Jednostki analityki finansowej *
30	R.27	Obowiązki organów wykonawczych oraz śledczych *
31	R.28	Kompetencje organów wykonawczych oraz śledczych
32	SRIX	Kurierzy gotówki *
		<i>Obowiązki ogólne</i>
33	R.32	Statystyki
34	R.25	Wytyczne oraz informacje zwrotne
		<i>Sankcje</i>
35	R.17	Sankcje
G – Współpraca międzynarodowa		
36	R.35 & SRI	Instrumenty międzynarodowe
37	R.36 & R.37	Wzajemna pomoc prawna
38	R.38	Wzajemna pomoc prawna: zamrożenie i konfiskata*
39	R.39 & SRV	Ekstradycja
40	R.40	Pozostałe formy współpracy międzynarodowej *

Kolumna "stary numer" odnosi się do odpowiednich elementów rekomendacji FATF z 2003 roku. Rekomendacje oznaczone gwiazdką posiadają noty interpretacyjne, które powinny być czytane łącznie z nimi

¹ AML/CFT (ang. Anti Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism – przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu) – przypis tłumacza

WSTĘP

Financial Action Task Force (FATF) jest międzyrządowym ciałem utworzonym w 1989 roku przez Ministrów krajów członkowskich. Mandat FATF upoważnia do tworzenia standardów oraz promowania efektywnej implementacji środków prawnych, regulacyjnych i operacyjnych w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu, oraz finansowaniu proliferacji, a także w odniesieniu do innych zagrożeń dla integralności systemu finansowego. Przy współpracy z innymi partnerami lokalnymi, FATF podejmuje działania także aby wykrywać słabości krajowych systemów finansowych w celu ochrony systemu międzynarodowego przez nadużyciami.

Rekomendacje FATF tworzą pełny i spójny zespół środków, który powinien zostać implementowany przez poszczególne kraje w celu zwalczania prania pieniędzy, finansowania terroryzmu, a także finansowania proliferacji broni masowego rażenia. Kraje posiadają zróżnicowane systemy prawne, administracyjne i operacyjne, jak i również zróżnicowane systemy finansowe, a co za tym idzie nie mogą stosować tych samych środków aby zapobiegać wspomnianym ryzykom. Z tego powodu rekomendacje FATF ustanawiają standard międzynarodowy, który kraje powinny implementować przy użyciu środków dopasowanych do swoich indywidualnych warunków. Rekomendacje FATF tworzą niezbędne środki, które powinny zostać przyjęte w celu:

- identyfikowania ryzyk, a także opracowywania krajowych regulacji oraz koordynowania wysiłków krajowych w tym kierunku;
- ścigania prania pieniędzy, finansowania terroryzmu oraz finansowania proliferacji;
- stosowania środków prewencyjnych w odniesieniu do sektora finansowanego oraz innych wskazanych sektorów;
- nadania obowiązków oraz zakresu odpowiedzialności odpowiednim organom (m.in. śledczym, wykonawczym i nadzorczym), a także ustanowienia innych środków instytucjonalnych;
- wzmocnienia przejrzystości i dostępności informacji o beneficjencie rzeczywistym osób prawnych i podmiotów nieposiadających osobowości prawnej;
- umożliwienia współpracy międzynarodowej.

Pierwsze Czterdzieści Rekomendacji zostało ustanowionych w 1990 roku i stanowiło inicjatywę mającą na celu walkę z nadużywaniem system finansowego przez osoby piorące pieniądze z przestępstw narkotykowych. W roku 1996 Rekomendacje zostały zmienione po raz pierwszy, aby uwzględnić ewoluujące trendy i techniki prania pieniędzy, a także aby rozszerzyć ich zakres ponad pranie pieniędzy związane z narkobiznesem. W październiku 2001 roku FATF rozszerzył swój mandat także o zagadnienie finansowania aktów oraz organizacji terrorystycznych, oraz dokonał istotnego kroku w postaci stworzenia Ośmiu (następnie rozszerzonych do Dziewięciu) Specjalnych Rekomendacji w przedmiocie Finansowania Terroryzmu. Drugi raz Rekomendacje zostały zmienione w roku 2003 i w tej formie, wraz ze Specjalnymi Rekomendacjami zostały przyjęte przez ponad 180 krajów i są powszechnie uznawane za międzynarodowe standardy przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (AML/CFT).

Mając na względzie wyniki trzeciej rundy wzajemnych ewaluacji przeprowadzonych wśród swoich członków, FATF zmienił i zaktualizował Rekomendacje, przy bliskiej współpracy z Regionalnymi Ciałami w Stylu FATF (FSRBs²) i organizacjami pełniącymi rolę obserwatorów, takimi jak między innymi Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Bankiem Światowym oraz Organizacją Narodów Zjednoczonych. Zmiany, odnosząc się do nowych zaobserwowanych trendów, wyjaśniają i wzmacniają wiele z istniejących już obowiązków, jednocześnie zapewniając niezbędną stabilność i rygor Rekomendacji.

Standardy FATF zostały również zmienione aby wzmocnić obowiązki w odniesieniu do sytuacji wysokiego ryzyka oraz pozwolić krajom na podejście bardziej ukierunkowane na obszary wysokiego ryzyka, bądź też istnieje potrzeba wzmocnienia implementacji. Kraje powinny w pierwszej kolejności zidentyfikować, ocenić i zrozumieć ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu z jakimi przyjdzie im się zmierzyć, a następnie podjąć odpowiednie środki, aby takie ryzyka mitygować. Podejście oparte na analizie ryzyka pozwoli krajom, w ramach obowiązków nałożonych przez FATF, na przyjęcie bardziej elastycznych środków, co z kolei lepiej ukierunkuje ich zasoby i umożliwi stosowanie takich środków prewencyjnych, które uderzają w naturę zidentyfikowanego ryzyka, aby bardziej efektywnie ukierunkować działania.

Walka z finansowaniem terroryzmu jest bardzo istotnym wyzwaniem. Efektywny system AML/CFT, co do zasady, jest niezbędny aby odpowiednio walczyć z finansowaniem terroryzmu, a większość środków poprzednio nakierowanych jedynie na walkę z finansowaniem terroryzmu, zostało obecnie zintegrowanych ze wszystkimi rekomendacjami, eliminując konieczność wyodrębniania Specjalnych Rekomendacji. Jednakże kilka rekomendacji, immanentnie związanych z finansowaniem terroryzmu zostało umieszczonych w Sekcji C Rekomendacji. Są nimi: Rekomendacja 5 (kryminalizacja finansowania terroryzmu); Rekomendacja 6 (sankcje finansowe związane z terroryzmem i finansowaniem terroryzmu); oraz Rekomendacja 8 (środki zapobiegające nadużywaniu organizacji non-profit). Proliferacja broni masowego rażenia jest również istotnym zagrożeniem bezpieczeństwa i w roku 2008 mandat FATF został rozszerzony w taki sposób, aby objąć również zagadnienie finansowania proliferacji broni masowego rażenia. W celu walki w tym zagrożeniu FATF ustanowił nową rekomendację (Rekomendacja 7), której celem jest zapewnienie spójnej i efektywnej implementacji sankcji finansowych, w sytuacjach określanych w dokumentach Rady Bezpieczeństwa ONZ.

W skład standardów FATF wchodzi Rekomendacje a także Noty Interpretacyjne do nich, wraz ze Słownikiem zawierającym definicję użytych wyrażen. Środki ustanowione w Standardach FATF powinny być implementowane przez wszystkich członków FATF oraz FSRB, a ich implementacja jest sprawdzana rygorystycznie – na podstawie wspólnej metodologii badania – w toku procedury tzw. Wzajemnych Ewaluacji, jak również w toku oceny prowadzonej pod auspicjami Międzynarodowego Funduszu Walutowego oraz Banku Światowego. Niektóre definicje w Słowniku oraz Notach Interpretacyjnych zawierają przykłady, które mają jedynie ilustrować w jaki sposób określone obowiązki mogą być wykonywane. Te przykłady nie są wiążącymi elementami Standardów FATF i zostały użyte tylko i wyłącznie w charakterze wskazówek. Przykłady te nie są również użyte enumeratywnie i choć powinny być uważane za wskazówki pomocnicze przy implementacji, to nie muszą odnosić się do wszystkich okoliczności faktycznych.

² FSRB (ang. FATF-Style Regional Body) – przypis tłumacza

FATF opracowuje również Wytyczne, Dokumenty Najlepszych Praktyk, jak i inne dokumenty aby pomóc jurysdykcjom w implementacji Standardów. Nie są one niezbędne przy ocenie zgodności ze Standardami, jednakże kraje mogą uznać je za istotne przy poszukiwaniu najlepszego sposobu implementacji Standardów FATF. Lista obecnie dostępnych Wytycznych i Dokumentów Najlepszych Praktyk, zamieszczonych na stronie FATF, stanowi aneks do Rekomendacji.

FATF ma zamiar utrzymywać bliski i konstruktywny dialog z sektorem prywatnym, stowarzyszeniami oraz innymi podmiotami, będącymi cennymi partnerami przy zapewnieniu integralności systemu finansowego. Ze zmianami w Rekomendacjach związany był proces szerokich konsultacji, więc uwzględniają one komentarze i uwagi od wielu uczestników tego procesu. W przyszłości, w ślad za swoim mandatem, FATF będzie dalej rozważał ewentualne zmiany do Standardów, wtedy kiedy będzie się to wydawać konieczne w świetle informacji o pojawiających się zagrożeniach i słabościach globalnego systemu finansowego.

FATF wzywa kraje do efektywnej implementacji wszystkich środków, aby ich systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu oraz finansowaniu proliferacji były zgodne ze zmienionymi Rekomendacjami FATF.

REKOMENDACJE FATF

A. REGULACJE I KOORDYNACJA W ZAKRESIE AML/CFT

1. *Ocena ryzyka oraz stosowanie podejścia opartego o analizę ryzyka **

Kraje powinny zidentyfikować, ocenić oraz zrozumieć ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu występujące w danym kraju, oraz powinny podjąć działania, w tym takie jak m.in. wyznaczenie organu bądź ustanowienie mechanizmu koordynującego działania mające na celu ocenę ryzyka i stosowanie środków nakierowanych na efektywne jego mitygowanie. W oparciu o taką analizę, kraje powinny stosować podejście oparte o analizę ryzyka (RBA³) aby zapewnić, że środki podjęte w celu zapobiegnięcia bądź ograniczenia ryzyka prania pieniędzy bądź finansowania terroryzmu są odpowiednie do zidentyfikowanych ryzyk. Takie podejście powinno być fundamentem efektywnej alokacji zasobów w całym krajowym systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także w trakcie implementacji rozwiązań opartych o analizę ryzyka we wszystkich rekomendacjach FATF. Tam gdzie kraje wykryją podwyższone ryzyko powinny zapewnić, aby ich systemy AML/CFT właściwie takie ryzyko regulowały. Tam gdzie kraje wykryją obniżone ryzyko, mogą się zdecydować na dopuszczenie uproszczonych środków w niektórych z rekomendacji FATF, po spełnieniu pewnych warunków.

Kraje powinny wymagać od instytucji finansowych oraz wskazanych podmiotów i zawodów świadczących usługi niefinansowe (DNFBP) aby identyfikowały, oceniały oraz podejmowały skuteczne działania w celu zmniejszenia ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

2. *Współpraca i koordynacja krajowa*

W oparciu o zidentyfikowane ryzyka, kraje powinny ustanowić regulacje krajowe w zakresie AML/CFT, które powinny być regularnie weryfikowane, a także posiadać organ bądź mechanizm koordynujący, lub innego rodzaju, który za takie regulacje będzie odpowiedzialny.

Kraje powinny zapewnić, aby organy ustanawiające regulacje, jednostki analityki finansowej (FIU⁴), organy wykonawcze, nadzorcy oraz inne właściwe organy, posiadały wdrożone mechanizmy umożliwiające im współpracę (na poziomie ustalania regulacji oraz operacyjnym), a gdzie to konieczne, w zakresie implementacji ustalanych regulacji oraz praktyk w zwalczaniu praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu oraz proliferacji broni masowego rażenia, również wzajemną koordynację na poziomie krajowym.

³ RBA (ang. Risk-Based Approach) – przypis tłumacza

⁴ FIU (ang. Financial Intelligence Unit) – przypis tłumacza

B. PRANIE PIENIĘDZY I KONFISKATA

3. *Przestępstwo prania pieniędzy**

Kraje powinny penalizować pranie pieniędzy w oparciu o Konwencję Wiedeńską oraz Konwencję z Palermo. Kraje powinny łączyć przestępstwo prania pieniędzy ze wszystkimi poważnymi czynami zabronionymi, tak aby jak najszerszy zakres przestępstw był uznawany za przestępstwa źródłowe dla prania pieniędzy.

4. *Środki tymczasowe i konfiskata**

Kraje powinny przyjąć środki podobne do tych ustanowionych w Konwencji Wiedeńskiej, Konwencji z Palermo, oraz Konwencji o Finansowaniu Terroryzmu, w tym takie środki prawne aby umożliwić swoim właściwym organom zamrożenie bądź zabezpieczenie lub konfiskatę, bez uszczerbku dla działającej w dobrej wierze strony trzeciej: (a) środków wypranych; (b) przychodów z prania pieniędzy bądź przestępstw źródłowych oraz narzędzi, których użyto bądź zamierzano użyć do prania pieniędzy, bądź popełnienia przestępstwa źródłowego; (c) środków, które pochodzą z, bądź zostały użyte do, lub zamierzano czy też przeznaczono je do finansowania terroryzmu, aktów terrorystycznych czy też organizacji terrorystycznych; (d) innego mienia porównywalnej wartości.

Środki te powinny dawać prawo do: (a) identyfikowania, poszukiwania i szacowania mienia będącego przedmiotem konfiskaty; (b) wykonania środków tymczasowych takich jak zabezpieczenie czy zamrożenie, w celu zapobieżenia jakimkolwiek obrotowi, przenoszeniu bądź wyzbyciu się mienia; (c) podejmowania kroków, mających na celu zapobiegnięcie lub udaremnienie działań, które mogą naruszyć prawo państwa do zabezpieczenia bądź zamrożenia jak i odzyskania mienia, które jest przedmiotem konfiskaty; (d) podejmowania wszelkich właściwych środków dochodzeniowych.

W zakresie w jakim jest to zgodne z zasadami ich prawa krajowego, kraje mogą rozważyć przyjęcie takich środków, które pozwoliłyby, bez konieczności wcześniejszego skazania, na konfiskatę przychodów bądź narzędzi z przestępstwa, bądź takich środków, które wymagałyby od sprawcy wykazania źródła pochodzenia tych przychodów lub narzędzi.

C. FINANSOWANIE TERRORYZMU ORAZ FINANSOWANIE PROLIFERACJI

5. *Przestępstwo finansowania terroryzmu**

Na podstawie Konwencji o Finansowaniu Terroryzmu każdy kraj powinien penalizować finansowanie terroryzmu, a także nie tylko finansowanie aktów terrorystycznych, ale również organizacji terrorystycznych i indywidualnych terrorystów, nawet jeśli nie mają oni związku z określonym aktem bądź aktami terrorystycznymi. Kraje powinny zakwalifikować również te przestępstwa jako przestępstwa źródłowe dla prania pieniędzy.

6. *Sankcje finansowe związane z terroryzmem oraz finansowaniem terroryzmu**

Każda jurysdykcja powinna implementować reżimy sankcji finansowych zgodnie z Rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, odnoszącymi się do przeciwdziałania terroryzmowi oraz finansowaniu terroryzmu. Rezolucje te wymagają od jurysdykcji zamrożenia bez zbędnej zwłoki funduszy bądź innych aktywów oraz zapewnienia, że fundusze bądź inne aktywa nie będą udostępnione, pośrednio bądź bezpośrednio, żadnej osobie bądź podmiotowi desygnowanemu bezpośrednio przez Radę Bezpieczeństwa ONZ, bądź na mocy jej Rezolucji wydanych zgodnie z Rozdziałem VII Karty Narodów Zjednoczonych, w tym S/RES/1267(1999) i następującymi po niej rezolucjami, lub wskazanymi przez kraje zgodnie z S/RES/1373(2001).

7. *Sankcje finansowe związane z proliferacją**

Każdy kraj powinien implementować sankcje finansowe aby zapewnić przestrzeganie Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ odnoszących się do przeciwdziałania i zatrzymywania procesu proliferacji broni masowego rażenia oraz finansowania tego procederu. Rezolucje te wymagają aby kraje zamroziły bez zbędnej zwłoki fundusze i aktywa, oraz by zapewniły, że żadne fundusze oraz inne aktywa nie będą udostępniane, bezpośrednio bądź pośrednio żadnej osobie czy podmiotowi wskazanemu przez Radę Bezpieczeństwa ONZ albo na mocy jej Rezolucji wydanych zgodnie z Rozdziałem VII Karty Narodów Zjednoczonych.

8. *Organizacje non-profit**

Kraje powinny przeanalizować czy przepisy prawa bądź rozporządzeń odnoszących się do podmiotów, które mogą zostać użyte do finansowania terroryzmu, są odpowiednie. Organizacje non-profit są szczególnie podatne w tym kontekście i kraje powinny zapewnić aby nie były one nadużywane w tym celu:

- (a) przez organizacje terrorystyczne udające legalne podmioty;
- (b) by wykorzystywać legalne podmioty jako pośredników w finansowaniu terroryzmu, w tym w celu uniknięcia zamrożenia wartości majątkowych;
- (c) by ukryć bądź zataić poufne przekierowanie funduszy na cele organizacji terrorystycznych, które miały być wykorzystane w legalnym celu.

D. ŚRODKI PREWENCYJNE

9. Przepisy traktujące o tajemnicy w instytucjach finansowych

Kraje powinny zapewnić, aby przepisy regulujące tajemnicę zawodową w instytucjach finansowych nie uniemożliwiałyby implementacji Rekomendacji FATF.

BADANIE KLIENTA I PRZECHOWYWANIE DOKUMENTACJI

10. Badanie klienta*

Instytucje finansowe nie mogą prowadzić rachunków anonimowych ani rachunków na oczywście fikcyjne nazwiska.

Instytucje finansowe powinny przeprowadzać badanie klienta:

- (a) przy nawiązywaniu relacji biznesowych;
- (b) przy wykonywaniu jednorazowych transakcji powyżej przypisanego progu (15 000 EUR/USD), bądź transakcji będących przekazami pieniężnymi – w okolicznościach opisanych w nocie interpretacyjnej do rekomendacji 16;
- (c) kiedy występuje podejrzenie prania pieniędzy bądź finansowania terroryzmu; bądź
- (d) jeśli instytucja finansowa ma wątpliwości co do prawdziwości bądź dokładności wcześniej uzyskanych danych identyfikujących klienta.

Zasada, iż instytucje finansowe są zobowiązane do przeprowadzania badania klienta powinna być zawarta w przepisach prawa. Każdy kraj może jednak określić w jaki sposób, czy w przepisach prawa, czy w innych egzekwowlanych przepisach, nałożyć konieczność wykonywania poszczególnych elementów badania klienta.

Badanie klienta polega na:

- (a) identyfikacji klienta oraz weryfikacji jego tożsamości przy użyciu godnych zaufania, niezależnych dokumentów źródłowych, danych bądź informacji;
- (b) identyfikacji beneficjenta rzeczywistego, oraz podejmowaniu rozsądnych środków w celu zweryfikowania tożsamości beneficjenta rzeczywistego, w taki sposób aby instytucja finansowa wiedziała kto jest beneficjentem rzeczywistym. W odniesieniu do klientów będących osobami prawnymi bądź jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oznacza to również konieczność zrozumienia struktury ich własności i kontroli nad nimi;
- (c) zrozumieniu, a tam gdzie jest to wskazane, uzyskaniu informacji o celu i zamierzonym charakterze relacji biznesowych;
- (d) stałym prowadzeniu badania relacji biznesowej z klientami, a także analizie transakcji dokonywanych przez klienta w toku tej relacji, w celu zapewnienia,

że przeprowadzane transakcje są spójne z wiedzą instytucji o kliencie, jego działalności i profilu ryzyka, a tam gdzie to konieczne, wyjaśnieniu źródła pochodzenia jego aktywów.

Instytucje finansowe są zobowiązane do stosowania każdego ze środków badania klienta wymienionego w lit a-d, lecz zakres stosowania tych środków powinny ustalać przy użyciu analizy ryzyka zgodnie z notą interpretacyjną do niniejszej rekomendacji i rekomendacji 1.

Instytucje finansowe powinny być zobowiązane do zweryfikowania tożsamości klienta i beneficjenta rzeczywistego przed i w trakcie zawierania relacji biznesowych, bądź dokonywania jednorazowych transakcji dla okazjonalnych klientów. Kraje mogą zezwalać instytucjom finansowych na dokończenie weryfikacji klienta po zawarciu relacji biznesowych najszybciej jak tylko jest to rozsądnie praktykowane, jeśli ryzyko prania pieniędzy jest efektywnie zarządzane i jeśli jest to niezbędne aby nie przerywać normalnego ciągu relacji biznesowej.

Jeśli instytucja finansowa nie jest w stanie wykonać obowiązków określonych w paragrafach (a) do (d) (mając na względzie możliwą modyfikację zakresu ich stosowania w zależności od przeprowadzonej analizy ryzyka), nie może otworzyć rachunku, rozpocząć działalności biznesowej czy przeprowadzić transakcji, lub też powinna zakończyć istniejącą relację biznesową i rozważyć złożenie względem klienta raportu o transakcji podejrzanej.

Powyższe obowiązki stosuje się względem wszystkich do nowych klientów, przy czym instytucje finansowe, biorąc pod uwagę kwestię istotności oraz analizę ryzyka, powinny również stosować tę rekomendację do obecnych klientów i w odpowiednich sytuacjach przeprowadzać badanie klienta w odniesieniu do obecnie istniejących relacji.

11. Przechowywanie dokumentacji

Instytucje finansowe powinny przechowywać, przez okres co najmniej 5 lat, wszystkie niezbędne zapisy dotyczące transakcji, zarówno krajowych jak i międzynarodowych, aby umożliwić sprawną odpowiedź na prośby o przekazanie takich informacji wystosowywane przez odpowiednie organy. Zapisy te powinny być wystarczające na odtworzenie poszczególnych transakcji (w tym dot. kwot oraz użytych walut), tak by w razie konieczności zapewnić dowody w postępowaniu karnym.

Instytucje finansowe powinny przechowywać, przynajmniej przez okres 5 lat po zakończeniu relacji biznesowej z klientem bądź od przeprowadzenia okazjonalnej transakcji, wszystkie zapisy uzyskane w ramach badania klienta (np. kopie bądź zapisy dokumentów identyfikacyjnych takich jak paszporty, dowody osobiste, prawa jazdy czy podobne dokumenty), dane dotyczące kont oraz korespondencję biznesową, włączając w to wyniki wszystkich przeprowadzanych analiz (np. badań mających na celu ustalenie celu i charakteru skomplikowanej bądź niezwykle dużej transakcji).

Instytucje finansowe powinny być zobowiązane do przechowywania zapisów transakcji i informacji uzyskanych w wyniku badania klienta na mocy przepisów prawa.

Dane identyfikacyjne i zapisy transakcji powinny być dostępne dla organów krajowych zgodnie z odpowiednim umocowaniem.

DODATKOWE ŚRODKI ZWIĄZANE Z OKREŚLONYMI KLIENTAMI I AKTYWNOŚCIAMI

12. Osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne*

Oprócz zwykłych środków badania klienta w odniesieniu do zagranicznych osób pełniących eksponowane stanowiska polityczne (niezależnie czy występują oni jako klienci czy beneficjenci rzeczywiści) instytucje finansowe powinny:

- (a) posiadać odpowiednie systemy zarządzania ryzykiem w celu określenia czy klient bądź beneficjent rzeczywisty są osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne (PEP⁵);
- (b) uzyskać zgodę kadry zarządzającej wyższego szczebla na nawiązanie bądź kontynuowanie takiej relacji biznesowej;
- (c) podjąć rozsądne kroki w celu ustalenia źródła pochodzenia majątku i funduszy tych osób;
- (d) przeprowadzać stałe wzmożone monitorowanie relacji biznesowych.

Instytucje finansowe powinny być zobowiązane do podejmowania racjonalnych środków aby określić czy klient jest krajową osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne, bądź osobą której powierzono prominentną funkcję w organizacji międzynarodowej. W razie, gdyby taka relacja biznesowa była obciążona wyższym ryzykiem, instytucje finansowe muszą stosować środki określone w paragrafach (b), (c) i (d).

Obowiązki dotyczące wszystkich rodzajów PEP powinny być stosowane również do członków ich rodzin albo bliskich współpracowników.

13. Bankowość korespondencyjna*

Oprócz zwykłych środków badania klienta, w odniesieniu do stosunków transgranicznej bankowości korespondencyjnej i podobnych relacji, instytucje finansowe powinny:

- (a) zebrać wystarczające informacje o instytucji będącej korespondentem, aby w pełni zrozumieć naturę jej działalności oraz określić jej reputację z publicznie dostępnych informacji, a także określić jakość sprawowanego nadzoru, w tym czy instytucja ta była przedmiotem śledztwa w zakresie prania pieniędzy bądź finansowania terroryzmu albo sankcji regulatora;
- (b) ocenić system kontroli korespondenta w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;

⁵ PEP (ang. Politically Exposed Persons) – przypis tłumacza

- (c) przed nawiązaniem relacji korespondenckiej uzyskać zgodę kadry zarządzającej wyższego szczebla;
- (e) jasno zrozumieć obowiązki poszczególnych instytucji;
- (f) w odniesieniu do kont przejściowych upewnić się, że bank korespondent zweryfikował tożsamość oraz przeprowadził badanie klientów mających bezpośredni dostęp do kont korespondenta, oraz iż jest on w stanie dostarczyć na każde żądanie istotne dane dotyczące identyfikacji tych klientów.

Instytucje finansowe nie powinny angażować się ani kontynuować już rozpoczętych relacji korespondenckich z bankami fikcyjnymi. Instytucje finansowe nie powinny również dopuszczać do zawierania relacji korespondenckich z zagranicznymi instytucjami finansowymi, które pozwalają na dostęp do swoich rachunków bankom fikcyjnym.

14. Usługi przekazywania pieniędzy bądź środków*

Kraje powinny podjąć odpowiednie kroki aby osoby fizyczne i prawne które zajmują się usługami transferu środków pieniężnych bądź innych wartości majątkowych (MVTS⁶) były licencjonowane bądź rejestrowane, a także by były przedmiotem efektywnych systemów monitorowania i zapewnienia zgodności, o których mówią Rekomendacje FATF. Wszystkie kraje powinny zapewnić, że osoby prawne bądź fizyczne, które prowadzą taką działalność nielegalnie będą przedmiotem odpowiednich sankcji.

Każda osoba fizyczna i prawna działająca jako agent powinna również być licencjonowana bądź rejestrowana przez odpowiednie organy, lub dostawca usług MVTS powinien posiadać aktualną listę agentów, którą powinien udostępniać odpowiednim organom w państwie, w którym on bądź jego agenci świadczą usługi. Kraje powinny podjąć odpowiednie kroki aby zapewnić, że dostawcy usług MVTS korzystający z agentów obejmują ich swoimi procedurami w zakresie AML/CFT i monitorują zgodność ich działania z tymi programami.

15. Nowe technologie

Zarówno kraje, jak i instytucje finansowe powinny zidentyfikować i ocenić ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu płynące z (a) opracowywania nowych produktów, praktyk biznesowych, w tym nowych mechanizmów dystrybucji, i (b) używania bądź rozwoju technologii zarówno dla nowych jak i już istniejących produktów. W odniesieniu do instytucji finansowych, taka analiza ryzyka powinna mieć miejsce przed wprowadzeniem nowego produktu, praktyki biznesowej bądź użycia czy rozwoju technologii. Aby zarządzać tym ryzykiem i zminimalizować je, należy podjąć odpowiednie środki.

⁶ MVTS (ang. Money or Value Transfer Services) – przypis tłumacza.

16. Przekazy pieniężne*

Kraje powinny zapewnić, że instytucje finansowe przekazują pełne i aktualne dane nadawcy przekazów oraz pełne informacje o odbiorcy elektronicznych przekazów pieniężnych bądź innych powiązanych komunikatów, a także aby te informacje pozostawały w przekazie albo powiązanym komunikacie, przechodząc przez cały łańcuch przetwarzania płatności.

Kraje powinny zapewnić, że instytucje finansowe monitorują przekazy i podejmują odpowiednie kroki w celu wykrycia braku informacji o nadawcy bądź odbiorcy przekazu.

W odniesieniu do przetwarzania przekazów, kraje powinny zapewnić, że instytucje finansowe zamrożą środki i zapobiegą wykonaniu transakcji pomiędzy wskazanymi podmiotami, zgodnie z wymogami określonymi w Rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ, takich jak S/RES/1267(1999) i następujące po niej, oraz S/RES/1373(2001), odnoszące się do przeciwdziałania terroryzmowi i finansowaniu terroryzmu.

DELEGOWANIE UPRAWNIENI, NADZÓR ORAZ GRUPY FINANSOWE

17. Delegowanie uprawnień stronom trzecim*

Pod warunkiem spełnienia poniższych kryteriów, kraje mogą zezwolić instytucjom finansowym zlecać osobom trzecim wykonywanie obowiązków badania klienta wskazanych w literach (a)-(c) Rekomendacji 10, bądź prowadzenia interesów. Jeśli taka forma współpracy jest dopuszczona, ostateczna odpowiedzialność za identyfikację i weryfikację tożsamości klienta spoczywa na instytucji finansowej, która zdecydowała się na taką współpracę.

Kryteria, które należy spełnić są następujące:

- (a) instytucja finansowa zlecająca osobie trzeciej powyższe czynności powinna niezwłocznie uzyskać niezbędne informacje dotyczące elementów (a) – (c) procesu badania klienta opisanego w Rekomendacji 10;
- (b) instytucje finansowe powinny podjąć odpowiednie środki aby zapewnić, że kopie danych identyfikacyjnych bądź innych istotnych dokumentów odnoszących się do badania klienta będą dostępne niezwłocznie;
- (c) instytucja finansowa powinna mieć pewność, że osoba trzecia jest podmiotem regulowanym, nadzorowanym lub monitorowanym i posiada wewnętrzne mechanizmy wystarczające do zapewnienia zgodności z wymogami rekomendacji 10 i 11;
- (d) ustalając w jakim kraju może mieć siedzibę osoba spełniająca powyższe warunki, należy mieć na względzie dostępne informacje o poziomie ryzyka danego kraju.

Jeśli instytucja finansowa korzysta z opisanych usług osoby trzeciej, która jest członkiem tej samej grupy finansowej, a jednocześnie grupa ta stosuje wymagania

w zakresie badania klienta i przechowywania dokumentów zgodne z rekomendacjami 10, 11 i 12, oraz posiada procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu zgodne z rekomendacją 18, a stosowanie zarówno wymogów odnoszących się do badania klienta, przechowywania dokumentów jak i stosowania regulacji wewnętrznych jest nadzorowane z poziomu grupy przez odpowiedni organ nadzoru, odpowiednie organy mogą uznać że taka instytucja stosuje środki opisane w lit. (b) i (c) poprzez stosowanie programu grupowego oraz mogą zdecydować, że środek opisany w lit. (d) nie jest warunkiem koniecznym, jeśli podwyższone ryzyko kraju jest mitygowane poprzez grupowe procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

18. Kontrola wewnętrzna oraz zagraniczne oddziały i podmioty zależne*

Instytucje finansowe powinny być zobowiązane do wprowadzenia programów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Grupy finansowe powinny być zobligowane do wprowadzenia grupowych programów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym polityk i procedur w zakresie przekazywania informacji w ramach grupy na potrzeby AML/CFT.

Instytucje finansowe powinny zapewnić aby środki zgodne z wymogami prawa kraju macierzystego inkorporujące Rekomendacje FATF w procedurach grupowych, były również stosowane przez ich oddziały bądź podmioty od nich zależne, zlokalizowane za granicą.

19. Kraje podwyższonego ryzyka*

W przypadku relacji biznesowych i transakcji z osobami (w tym osobami prawnymi i podmiotami nie posiadającymi osobowości prawnej, a także instytucjami finansowymi) z krajów wskazanych w wezwaniach FATF, instytucje finansowe powinny być zobowiązane do stosowania wzmożonych środków badania klienta. Zakres wzmożonych środków badania klienta powinien być efektywny i proporcjonalny do ryzyka.

Kraje powinny posiadać możliwość stosowania odpowiednich środków zapobiegawczych przeciwko innym krajom jeśli zostaną wezwane do tego przez FATF. Kraje powinny posiadać możliwość stosowania tych środków również bez uprzedniego wezwania FATF. Środki te muszą być efektywne i proporcjonalne do ryzyka.

RAPORTOWANIE TRANSAKCJI PODEJRZANYCH

20. Raportowanie transakcji podejrzanych

Jeśli instytucja finansowa podejrzewa lub ma wystarczające powody by podejrzewać, że środki finansowe pochodzą z działalności przestępczej, albo mają związek z finansowaniem terroryzmu, powinna być prawnie zobligowana do niezwłocznego zgłoszenia tego faktu do FIU.

21. Ujawnianie informacji i poufność

Institucje finansowe, ich kierownictwo, oraz pracownicy powinni:

- (a) być prawnie chronieni przed odpowiedzialnością karną i cywilną za złamanie nałożonych na mocy umowy, prawa, regulacji bądź decyzji administracyjnej, jakichkolwiek ograniczeń w udostępnianiu informacji, jeśli w dobrej wierze składają raport do FIU, nawet wtedy kiedy nie wiedzieli dokładnie jaki czyn zabroniony jest podstawą ich zawiadomienia i niezależnie od tego czy taki czyn rzeczywiście wystąpił,
- (b) mieć prawny zakaz ujawniania tego, że raport o transakcji podejrzanej (STR⁷) bądź związana z nim informacja została przekazana do FIU.

WSKAZANE PODMIOTY I ZAWODY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NIEFINANSOWE (DNFBP)

22. DNFBP: Badanie klienta*

Obowiązki badania klienta oraz przechowywania dokumentów ustanowione w rekomendacjach 10, 11, 12, 15 i 17 mają zastosowanie również do wskazanych podmiotów i zawodów świadczących usługi niefinansowe, w następujących przypadkach:

- (a) kasyna – jeśli klienci zawierają w nich transakcje równe bądź przewyższające ustanowiony próg;
- (b) pośrednicy w obrocie nieruchomościami – jeśli uczestniczą w imieniu swoich klientów w transakcjach kupna bądź sprzedaży nieruchomości;
- (c) dilerzy kamieni i metali szlachetnych – jeśli uczestniczą z klientem w transakcji gotówkowej, której wartość jest równa bądź przewyższa ustanowiony próg;
- (d) prawnicy, notariusze, inni niezależni specjaliści prawni, a także księgowi kiedy przygotowują bądź przeprowadzają dla swoich klientów transakcje polegające na:
 - o kupnie i sprzedaży nieruchomości,
 - o zarządzaniu środkami, instrumentami finansowymi bądź innymi funduszami klienta,
 - o zarządzaniu rachunkiem bankowym, oszczędnościowym bądź rachunkiem instrumentów finansowych,
 - o gromadzeniu środków na utworzenie, działalność bądź zarządzanie spółkami,
 - o tworzeniu, prowadzeniu działalności bądź zarządzaniu osobami prawnymi bądź podmiotami nie posiadającymi osobowości prawnej, a także kupnie i sprzedaży podmiotów gospodarczych,

⁷ STR (ang. Suspicious transaction report) – przypis tłumacza

- (e) podmioty świadczące usługi dla trustów i spółek jeśli przygotowują bądź przeprowadzają dla klienta transakcje w zakresie następujących aktywności;
 - o występowanie w roli pełnomocnika przy tworzeniu osób prawnych,
 - o działanie w charakterze dyrektora bądź sekretarza spółki, współnika albo podobnej funkcji w odniesieniu do innych osób prawnych (bądź podejmowanie czynności mających umożliwić innej osobie działanie w tym charakterze),
 - o udostępnianie adresu rejestrowego, adresu biznesowego czy też lokalu, a także adresu korespondencyjnego bądź administracyjnego dla spółki lub jakiegokolwiek osoby prawnej bądź jednostki nie posiadającej osobowości prawnej,
 - o działanie w charakterze trustee dla trustu albo pełnienie ekwiwalentnej funkcji jak innego podmiotu (bądź podejmowanie czynności mających umożliwić innej osobie działanie w tym charakterze),
 - o działanie w charakterze udziałowca nominee w imieniu innej osoby (bądź podejmowanie czynności mających umożliwić innej osobie działanie w tym charakterze).

23. DNFBP: pozostałe środki*

Obowiązki wynikające z rekomendacji od 18 do 21 powinny być stosowane do wszystkich wskazanych podmiotów i zawodów świadczących usługi niefinansowe, z poniższymi zastrzeżeniami:

- (a) prawnicy, notariusze, inni niezależni specjaliści prawni, a także księgowi powinni być zobowiązani do raportowania transakcji podejrzanej, jeśli w imieniu bądź na rzecz klienta, biorą udział w transakcji finansowej w odniesieniu do działalności opisanej w rekomendacji 22 (d). Zachęca się kraje aby rozszerzyły obowiązek raportowania do pozostałej aktywności zawodowej księgowych, w tym do audytu;
- (b) dilerzy kamieni i metali szlachetnych powinni być zobowiązani do raportowania transakcji podejrzanych jeśli biorą udział w transakcji gotówkowej z klientem równej bądź przewyższającej swoją wartością ustanowiony próg;
- (c) podmioty świadczące usługi dla spółek i trustów powinny być zobowiązane do raportowania transakcji podejrzanej, jeśli na rzecz klienta bądź w jego imieniu biorą udział w transakcji dotyczącej działalności opisanej w rekomendacji 22 (e).

**E. OSOBY PRAWNE ORAZ PODMIOTY NIE POSIADAJĄCE OSOBOWOŚCI PRAWNEJ –
TRANSPARENTNOŚĆ ORAZ BENEFICJENT RZECZYWISTY**

24. *Transparentność oraz beneficjent rzeczywisty osoby prawnej**

Kraje powinny wprowadzić środki uniemożliwiające bezprawne wykorzystywanie osób prawnych do prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Kraje powinny zapewnić dostęp bądź możliwość sprawnego pozyskania przez odpowiednie organy adekwatnych, dokładnych i bieżących informacji o beneficjencie rzeczywistym, a także o tym, kto sprawuje kontrolę nad osobami prawnymi. W szczególności kraje, które umożliwiają osobom prawnym emisję akcji bądź warrantów na okaziciela, lub które dopuszczają udziałowców bądź dyrektorów w strukturze nominee, powinny podjąć odpowiednie kroki celem zapewnienia, że mechanizmy te nie zostaną wykorzystane do prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, oraz powinny móc zademonstrować, że podjęte przez nie kroki są odpowiednie. Kraje powinny rozważyć wprowadzenie środków, których celem będzie ułatwienie dostępu do informacji o beneficjencie rzeczywistym i podmiotach kontrolujących klientów dla instytucji finansowych oraz wskazanych osób i podmiotów świadczących usługi niefinansowe, które podejmują obowiązki określone w rekomendacjach 10 oraz 22.

25. *Transparentność oraz beneficjent rzeczywisty podmiotu nieposiadającego osobowości prawnej**

Kraje powinny podjąć środki, aby uniemożliwić wykorzystanie podmiotów prawnych do prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. W szczególności kraje powinny zapewnić, aby gromadzone były adekwatne, dokładne i bieżące informacje o trustach, w tym informacje o settlor, trustee i beneficjentach, i odpowiednie organy miały zapewniony do nich szybki dostęp. Kraje powinny rozważyć podjęcie środków ułatwiających dostęp do informacji o beneficjencie rzeczywistym i podmiotach kontrolujących klientów dla instytucji finansowych oraz wskazanych osób i podmiotów świadczących usługi niefinansowe, które podejmują obowiązki określone w rekomendacjach 10 oraz 22.

F. KOMPETENCJE I ODPOWIEDZIALNOŚĆ WŁAŚCIWYCH ORGANÓW ORAZ POZOSTAŁE ŚRODKI INSTYTUCJONALNE

REGULACJA I NADZÓR

26. Regulacja i nadzór nad instytucjami finansowymi*

Kraje powinny zapewnić aby instytucje finansowe były adekwatnie nadzorowane i regulowane oraz by efektywnie implementowały rekomendacje FATF. Aby uniemożliwić przestępcom bądź ich współpracownikom bycie udziałowcami, beneficjentami rzeczywistymi czy też kontrolowanie bądź zarządzanie instytucją finansową, właściwe organy lub organy nadzoru nad rynkiem finansowym powinny móc podejmować niezbędne środki prawne oraz regulacyjne. Kraje nie mogą zezwalać na powstawanie i działanie banków fikcyjnych.

W odniesieniu do tych instytucji finansowych, które podlegają regulacji Podstawowych Zasad⁸, środki regulacyjne i nadzorcze, które stosuje się do celów nadzoru ostrożnościowego i które są istotne z punktu widzenia prania pieniędzy, powinny być również stosowane w podobny sposób na cele związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Przy uwzględnieniu ryzyka w konkretnym sektorze, również inne instytucje finansowe powinny być licencjonowane bądź rejestrowane, jak i powinny być przedmiotem adekwatnego nadzoru lub monitoringu w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy. Przynajmniej, jeśli instytucje finansowe świadczą usługi w zakresie przekazu środków, wymianie pieniędzy bądź walut powinny być one licencjonowane oraz powinny być przedmiotem efektywnych systemów monitorowania zgodności z krajowymi regulacjami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

27. Kompetencje nadzorców

Nadzorczy powinni posiadać odpowiednie upoważnienie aby monitorować i zapewnić zgodność działania instytucji finansowych z obowiązkami walki z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, w tym upoważnienie do przeprowadzania kontroli. Powinni być upoważnieni do nakazania wytworzenia każdej informacji przez instytucję finansową, która jest istotna do monitorowania zgodności i nakładania kar za naruszenie obowiązków zgodności z rekomendacjami według rekomendacji 35.

Nadzorczy powinni mieć prawo do nakładania szeregu sankcji dyscyplinarnych oraz finansowych, w tym także dawać uprawnienie do cofnięcia, ograniczenia bądź zawieszenia licencji instytucji finansowej, jeśli okaże się to konieczne.

28. Regulacja i nadzór nad DNFBP*

Wskazane podmioty i zawody świadczące usługi niefinansowe powinny być, zgodnie z poniższymi zasadami, przedmiotem regulacji bądź nadzoru:

⁸ ang. Core Principles – przypis tłumacza

- (a) kasyna powinny być objęte kompleksowym reżimem regulacji i nadzoru w celu zapewnienia, że efektywnie implementują niezbędne środki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przynajmniej;
- kasyna powinny być licencjonowane,
 - aby uniemożliwić przestępcom bądź ich współpracownikom bycie udziałowcami, beneficjentami rzeczywistymi czy też kontrolowanie bądź zarządzanie czy też bycie operatorem kasyna, właściwe organy powinny móc podejmować niezbędne środki prawne oraz regulacyjne,
 - w zakresie zgodności z wymogami przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, odpowiednie organy powinny zapewnić nadzór nad kasynami,
- (b) kraje powinny zapewnić, że również inne kategorie wskazanych podmiotów i zawodów świadczących usługi niefinansowe są przedmiotem efektywnych systemów monitorowania i zapewnienia zgodności ich działalności z obowiązkami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W tym zakresie należy stosować ocenę ryzyka tych podmiotów. Nadzór ten może być wykonywany przez (a) nadzorcę lub (b) odpowiednią organizację samoregulującą, pod warunkiem, że organizacja ta ma możliwość zapewnienia, że jej członkowie będą przestrzegali obowiązków wynikających z przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;

Nadzorczy a także organizacje samoregulujące powinny również (a) podejmować należyte kroki w celu uniemożliwienia przestępcom bądź ich współpracownikom zdobycie uprawnień, bycie udziałowcami, beneficjentami rzeczywistymi czy też kontrolowanie bądź zarządzanie, np. poprzez weryfikację poszczególnych osób w toku testów odpowiedniości; oraz (b) dysponować efektywnymi, proporcjonalnymi i odstraszającymi sankcjami zgodne z sankcjami, o których mówi Rekomendacja 35, które można wykorzystać w odniesieniu do naruszeń obowiązków AML/CFT.

ORGANY WYKONAWCZE I OPERACYJNE

29. Jednostki analityki finansowej*

Kraje powinny powołać jednostki analityki finansowej (FIU), które będą pełniły rolę narodowego centrum otrzymywania i analizy: (a) raportów o transakcjach podejrzanych oraz (b) innych informacji istotnych z punktu widzenia prania pieniędzy, przestępstw źródłowych oraz finansowania terroryzmu, a także przekazywania wyników prowadzonych analiz. Aby właściwie sprawować swoją funkcję, FIU powinno mieć możliwość uzyskiwania dodatkowych informacji od instytucji raportujących, a także mieć sprawny dostęp do informacji finansowych, administracyjnych oraz od organów wykonawczych.

30. Obowiązki organów wykonawczych oraz śledczych*

Kraje powinny zapewnić, aby odpowiednie organy władzy wykonawczej były odpowiedzialne za zagadnienie prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w ramach krajowej strategii przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Organy te powinny móc prowadzić aktywnie wspólne śledztwa w celu wykrywania przestępstwa prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu bądź przestępstw źródłowych, przynajmniej w odniesieniu do przestępstw generujących znaczne przychody. Powinno to się również rozciągać na sprawy, w których przestępstwo źródłowe zostało popełnione poza ich jurysdykcją. Kraje powinny zapewnić, aby właściwe organy zarówno mogły być jak i były odpowiedzialne za to, aby niezwłocznie identyfikować, poszukiwać i inicjować zamrożenie bądź zabezpieczenie mienia, które jest bądź może się stać przedmiotem konfiskaty, lub jest prawdopodobne, że pochodzi z przestępstwa. Kraje powinny zapewnić możliwość wykorzystania stałych bądź tymczasowych interdyscyplinarnych grup, które specjalizowałyby się w śledztwach finansowych bądź śledztwach dotyczących majątku. Kraje powinny również zapewnić możliwość wspólnych śledztw z odpowiednimi władzami w innych krajach.

31. Kompetencje organów wykonawczych oraz śledczych

W trakcie postępowań w przedmiocie prania pieniędzy bądź finansowania terroryzmu oraz przestępstw źródłowych, odpowiednie organy muszą posiadać dostęp do wszystkich niezbędnych dokumentów i informacji na użytek śledztwa, postępowania sądowego i podobnych działań. Powinno to upoważniać ich do nakładania obowiązku przekazania danych przechowywanych przez instytucje finansowe, wskazanych podmiotów i osób świadczących usługi niefinansowe czy też inne osoby, przeszukania osób i pomieszczeń, a także zabezpieczania i pozyskiwania dowodów.

Kraje powinny zapewnić, żeby odpowiednie organy mogły używać szerokiego katalogu technik śledczych właściwych w odniesieniu do przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Takie techniki to co najmniej: tajne operacje, przechwytywanie komunikacji, dostęp do systemów komputerowych i kontrolowana dostawa. Dodatkowo, kraje powinny posiadać mechanizmy pozwalające szybko zidentyfikować czy dana osoba fizyczna bądź prawna jest posiadaczem rachunku. Powinno się zapewnić, że odpowiednie organy posiadają upoważnienie prawne do identyfikacji majątku bez informowania o tym właściciela. Prowadząc postępowanie w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu bądź przestępstw źródłowych, odpowiednie organy powinny móc poprosić o wszystkie istotne informacje zgromadzone w FIU.

32. Kurierzy gotówki*

Kraje powinny wdrożyć mechanizmy, w tym takie jak wprowadzenie system deklaraty na granicach bądź innego systemu ujawniania, które mają na celu wykrywanie fizycznego przewożenia przez granice pieniędzy oraz instrumentów na okaziciela.

Kraje powinny zapewnić, aby ich odpowiednie organy posiadały prawną kompetencje zatrzymania lub przechwycenia pieniędzy bądź instrumentów na okaziciela, które podejrzewa się o związek z finansowaniem terroryzmu bądź praniem pieniędzy, lub o to że zostały fałszywie zadeklarowane bądź ujawnione.

Kraje powinny zapewnić aby w stosunku do osób, które dokonują fałszywych deklaracji bądź ujawnień, były dostępne efektywne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje. W sprawach, w których pieniądze bądź instrumenty na okaziciela związane są z finansowaniem terroryzmu bądź praniem pieniędzy, kraje powinny również przyjąć rozwiązania prawne zgodne z tymi ustanowionymi w Rekomendacji 4, które umożliwiłyby konfiskatę tych instrumentów bądź pieniędzy.

OBOWIĄZKI OGÓLNE

33. Statystyki

Kraje powinny zapewnić, że ich odpowiednie organy mogą oceniać efektywność krajowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu poprzez prowadzenie pełnych statystyk w sprawach istotnych dla efektywności i sprawności tych systemów. Statystyki te powinny obejmować informacje o otrzymanych i przesłanych STR; o śledztwach w zakresie prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu; postępowaniach sądowych i skazaniach; środkach zamrożonych, zabezpieczonych i skonfiskowanych; wzajemnej pomocy prawnej bądź innych formach współpracy zagranicznej.

34. Wytyczne oraz informacje zwrotne

Właściwe organy i organizacje samoregulujące powinny wydawać wytyczne i zapewniać informacje zwrotne, które pomogą instytucjom finansowym oraz wskazanym podmiotom i zawodom świadczącym usługi niefinansowe w stosowaniu krajowych środków przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w szczególności w wykrywaniu i raportowaniu transakcji podejrzanych.

SANKCJE

35. Sankcje

Kraje powinny zapewnić by osoby fizyczne i prawne, objęte Rekomendacjami 6 oraz od 8 do 23, naruszające obowiązki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, były przedmiotem efektywnych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji. Sankcje powinny być stosowane nie tylko wobec instytucji finansowych czy DNFBP, ale także wobec ich dyrektorów i kadry zarządzającej.

G. WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA

36. Instrumenty międzynarodowe

Kraje powinny podjąć natychmiastowe kroki, aby stać się stroną oraz w pełni ratyfikować Konwencję Wiedeńską z 1988 roku, Konwencję z Palermo z 2000 roku, Konwencję Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji z 2003 roku, oraz Międzynarodową Konwencję Narodów Zjednoczonych o Przeciwdziałaniu Finansowaniu Terroryzmu z 1999 roku. Jeśli jest to konieczne zachęca się kraje do ratyfikowania i implementacji innych istotnych konwencji międzynarodowych, takich jak Konwencja Rady Europy o Cyberprzestępczości z 2001 roku, Amerykańską Konwencję przeciwko terroryzmowi z 2002 roku, Konwencję Rady Europy z 2005 roku o praniu, poszukiwaniu, zabezpieczeniu i konfiskacie przychodów z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu⁹ z 2005 roku.

37. Wzajemna pomoc prawna

W odniesieniu do prania pieniędzy, przestępstw źródłowych oraz śledztw, postępowań sądowych i podobnych postępowań w zakresie finansowania terroryzmu, kraje powinny zapewniać jak najszerszy katalog środków szybkiej, konstruktywnej i efektywnej pomocy prawnej. Kraje powinny posiadać odpowiednie ramy prawne umożliwiające zapewnienia pomocy, a gdzie jest to konieczne, powinny dysponować również traktatami, porozumieniami bądź innymi mechanizmami współpracy. W szczególności, kraje powinny:

- (a) nie zabraniać ani nie ustanawiać nieracjonalnych i niesłuszných obostrzeń w zakresie wzajemnej pomocy prawnej;
- (b) posiadać jasne i efektywne procedury w zakresie priorytetyzacji i wykonywania próśb o pomoc prawną. Kraje powinny wykorzystywać organ centralny bądź inny posiadany przez siebie mechanizm w celu efektywnego przekazywania i wykonywania wspomnianych próśb. Kraje powinny posiadać system zarządzania sprawami w celu monitorowania postępu w realizacji poszczególnych próśb;
- (c) nie odmawiać wykonania wniosku o pomoc prawną tylko i wyłącznie na podstawie tego, że przestępstwo zawiera w sobie element podatkowy;
- (d) nie odmawiać wykonania pomocy prawnej na podstawie tego, że prawo wymaga od instytucji finansowych zachowania tajemnicy bądź poufności danych;
- (e) w celu ochrony prawidłowego przebiegu śledztwa bądź zapytania zachowywać w tajemnicy otrzymane wnioski o pomoc prawną wraz z informacjami w nich zawartymi, w zakresie dopuszczalnym przez fundamentalne zasady prawa lokalnego. Jeśli kraj, który otrzymał wniosek nie może uczynić zadość obowiązkowi zachowania tajemnicy, powinien natychmiast poinformować o tym kraj wnioskujący.

⁹ Tzw. Konwencja Warszawska – przypis tłumacza

Jeśli pomoc prawna nie wymaga podjęcia środków przymusu, kraje powinny jej udzielić nawet w przypadku nie spełnienia wymogu podwójnej karalności. Kraje powinny rozważyć wprowadzenie takich środków, aby umożliwić im zapewnienie jak najszerszego spectrum pomocy w przypadkach braku podwójnej karalności.

Pod warunkiem, że kraje kryminalizują to samo postępowanie będące podstawą czynu zabronionego, warunek podwójnej karalności powinien być uznany za spełniony niezależnie od tego czy obydwa kraje umieściły dane przestępstwo w tej samej kategorii przestępstw, jak również czy nazywają przestępstwo tym samym terminem, jeśli jest on wymagany do udzielenia pomocy prawnej.

Kraje powinny zapewnić, aby z katalogu tych uprawnień i technik śledczych, które są dostępne ich właściwym organom zgodnie z wymaganiami Rekomendacji 31:

- (a) te dotyczące wyprodukowania, przeszukiwania, zabezpieczenia informacji, dokumentów oraz dowodów (w tym zapisów finansowych) od instytucji finansowych i innych osób;
- (b) szeroki zakres innych uprawnień i technik śledczych;

były również dostępne przy realizacji wniosków o pomoc prawną oraz jeśli jest to zgodne z prawem lokalnym, w odpowiedzi na bezpośrednie prośby zagranicznych organów sądowych bądź wykonawczych, kierowane do ich krajowych odpowiedników.

W odniesieniu do spraw, które mogą być przedmiotem postępowania sądowego w więcej niż jednym kraju powinno się rozważyć wprowadzenie mechanizmów, które pozwalały by na ustalenie najlepszego miejsca na sądenie oskarżonych w interesie wymiaru sprawiedliwości, tak aby uniknąć konfliktów jurysdykcji.

W celu szybkiego i efektywnego wykonania wniosków o pomoc prawną, kraje powinny, przygotowując je z należytą starannością, tak aby przedstawić w nich pełne informacje co do stanu faktycznego i prawnego oraz powinny wysłać te wnioski przy pomocy szybkich środków komunikacji, zawierając jednocześnie informację o konieczności pilnej odpowiedzi. Kraje powinny przed wysłaniem wniosku upewnić się jakie są prawne wymagania i niezbędne formalności aby otrzymać pomoc prawną.

Organy odpowiedzialne za pomoc prawną (np. organ centralny) powinny być wyposażone w odpowiednie środki finansowe, ludzkie a także zasoby techniczne. Kraje powinny posiadać odpowiednie procedury zapewniające, że pracownicy tych organów legitymują się wysokim poziomem uczciwości, a także utrzymują najwyższe standardy zawodowe oraz są odpowiednio wyszkoleni.

Kraje powinny podjąć również wszelkie możliwe kroki aby zapewnić, że nie pomagają w ukrywaniu się osobom oskarżonym o finansowanie terroryzmu, aktów terrorystycznych czy organizacji terrorystycznych, oraz powinny wdrożyć procedury umożliwiające w drodze ekstradycji wydawanie takich osób, jeśli jest to możliwe.

38. Wzajemna pomoc prawna: zamrożenia i konfiskata*

Kraje powinny posiadać odpowiednie kompetencje aby realizując prośby o pomoc prawną podjąć sprawne działania mające na celu zidentyfikowanie, zamrożenie, zabezpieczenie bądź konfiskatę wypranych środków, przychodów z prania pieniędzy, przestępstw źródłowych, oraz finansowania terroryzmu, narzędzi użytych, bądź których zamierzano użyć do popełnienia tych przestępstw, bądź majątku o tej samej wartości. Kompetencje te powinny obejmować możliwość uczynienia zadość prośbom o konfiskatę bądź zastosowanie podobnych środków zabezpieczających nie tylko na podstawie wyroku skazującego, chyba że jest to niezgodne z fundamentalnymi zasadami ich prawa lokalnego. Kraje również powinny posiadać efektywne mechanizmy zarządzania takim majątkiem, narzędziami bądź środkami tej samej wartości oraz sposoby koordynowania postępowań o zabezpieczenie bądź konfiskatę, obejmujące podział skonfiskowanego majątku.

39. Ekstradycja

Kraje powinny bez zbędnej zwłoki, konstruktywnie i efektywnie wykonywać prośby o ekstradycje w odniesieniu do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Kraje powinny podjąć również wszelkie możliwe kroki aby zapewnić, że nie pomagają w ukrywaniu się osobom oskarżonym o finansowanie terroryzmu, aktów terrorystycznych czy organizacji terrorystycznych. W szczególności kraje powinny:

- (a) zapewnić aby istniała możliwość ekstradycji za pranie pieniędzy oraz finansowanie terroryzmu;
- (b) posiadać jasne i skuteczne procedury umożliwiające sprawne wykonywanie próśb o ekstradycje, w tym również ich priorytetyzację gdzie jest to konieczne. Kraje powinny posiadać system zarządzania sprawami w celu monitorowania postępu w realizacji poszczególnych próśb o ekstradycję;
- (c) nie ograniczać próśb o ekstradycję niecelowymi i niezasadnymi środkami;
- (d) zapewnić, że posiadają odpowiednie przepisy prawne umożliwiające ekstradycję.

Każdy kraj powinien wydawać swoich obywateli, natomiast jeśli nie robi tego tylko na podstawie posiadanego obywatelstwa, powinien, na wniosek strony wnoszącej o ekstradycję, niezwłocznie kierować taką sprawę do swojego właściwego organu w celu wszczęcia postępowania za przestępstwo wymienione we wniosku o ekstradycję. Organy te powinny podejmować decyzję i prowadzić postępowania w taki sam sposób jak względem poważnych przestępstw występujących w lokalnym porządku prawnym tego kraju. Zainteresowane kraje powinny współpracować ze sobą w szczególności w aspektach proceduralnych i dowodowych, aby zapewnić sprawne przeprowadzenie postępowania.

Pod warunkiem, że kraje kryminalizują to samo postępowanie będące podstawą czynu zabronionego, warunek podwójnej karalności powinien być uznany za spełniony niezależnie od tego czy obydwa kraje umieściły dane przestępstwo w tej samej kategorii przestępstw, jak również czy nazywają przestępstwo tym samym terminem, jeśli jest on wymagany do przeprowadzenia ekstradycji.

Jeśli jest to zgodne z podstawowymi zasadami prawa krajowego, kraje powinny wprowadzić mechanizmy upraszczające ekstradycję, takie jak zezwolenie na bezpośrednie przekazywanie próśb o areszt tymczasowy pomiędzy odpowiednimi organami, ekstradycję osób tylko na podstawie nakazów bądź orzeczeń, albo wprowadzając uproszczoną procedurę ekstradycyjną w odniesieniu do osób, które się zgodzą, aby znieść warunki formalnego postępowania ekstradycyjnego. Organy odpowiedzialne za ekstradycje powinny być wyposażone w odpowiednie środki finansowe, ludzkie a także zasoby techniczne. Kraje powinny posiadać odpowiednie procedury zapewniające, że pracownicy tych organów legitymują się wysokim poziomem uczciwości, a także utrzymują najwyższe standardy zawodowe oraz są odpowiednio wyszkoleni.

40. Pozostałe formy współpracy międzynarodowej*

Kraje powinny zagwarantować, że ich odpowiednie organy będą szybko, konstruktywnie i efektywnie zapewniały najszerszy możliwy zakres współpracy międzynarodowej w odniesieniu do prania pieniędzy, przestępstw źródłowych oraz finansowania terroryzmu. Kraje powinny posiadać prawne podstawy zapewniające współpracę, w tym mieć możliwość współpracy zarówno spontanicznej jak i w ramach otrzymanej prośby. Właściwe organy krajów powinny być upoważnione do zapewnienia najefektywniejszych sposobów współpracy. Jeśli odpowiedni organ potrzebowałby do tego dwu bądź wielostronnych umów takich jak Memoranda o porozumieniu (MOU¹⁰), powinny one zostać wynegocjowane i podpisane sprawnie i to z najszerszym zakresem jego zagranicznych odpowiedników.

Aby efektywnie przekazywać dalej bądź wykonywać prośby o informacje bądź pomocy właściwe organy powinny stosować jasne kanały i mechanizmy. Właściwe organy powinny posiadać jasne i efektywne procesy priorytetyzacji i szybkiego wykonywania próśb o pomoc oraz ochrony otrzymanych informacji.

¹⁰ MOU (ang. Memoranda of understanding) – przypis tłumacza.